

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
BİRİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR CETVELİ.....	XXXV
BİBLİYOGRAFYA.....	XXXVII

Birinci Bölüm

Borçlar Hukukuna Giriş

§1. BORÇLAR HUKUKUNUN TANIMI, KONUSU VE BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN İLKELER.....	1
I. BORÇLAR HUKUKU'NUN TANIMI VE KONUSU	1
II. BORÇLAR HUKUKUNUN KAYNAKLARI.....	6
A. Borçlar Hukukunun Yazılı Kaynakları.....	6
B. Borçlar Hukukunun Yazılı Olmayan Kaynakları.....	10
C. Hâkimin Yarattığı Hukuk	11
D. Mahkeme Kararları ve Doktrin.....	11
E. Borçlar Hukukunun Uluslararası Kaynakları.....	12
F. Borçlar Hukukunu Yeknesaklaştırma Çalışmaları.....	13
III. Borç ve Sorumluluk Kavramları	16

A. Borçlunun Sorumluluğunun Kaynakları	16
B. Borçlunun Sorumluluğunun Sınırları.....	17
1. Sınırsız Malvarlığı Sorumluluğunun Anlamı	18
2. Sınırlı Malvarlığı Sorumluluğunun Anlamı.....	18
a. Konu Bakımından Sınırlı Malvarlığı Sorumluluğu	19
aa. Devletin Mirasçılığında	19
bb. Başkası Lehine Rehin Vermede.....	19
b. Miktar Bakımından Sınırlı Malvarlığı Sorumluluğu	20
aa. Kefalet Sözleşmesinde	20
bb. Otel, Otopark Gibi Yerleri İşletenlerin Sorumluluğunda	20
IV. BORÇLAR HUKUKU'NA HÂKİM OLAN İLKELER.....	21
A. İrade Serbestisi İlkesi	21
B. Alacak Hakkının Nisbiligi	22
1. Nisbilik İlkesi ve Nisbi Hak Kavramı	22
2. Nisbilik İlkesinin İstisnaları	23
a. Genel Olarak.....	23
b. Kişisel Hakların Tapu Siciline Şerhi	24
aa. Kavram	24
bb. Tapu Siciline Şerh Verilebilen Nisbi Haklar... 25	
aaa. Sözleşmeden doğan önalım hakkı.....	25
bbb. Taşınmaz Kira Sözleşmeleri.....	28
ccc. Geri Alım (Vefa) Hakkı	29
ddd. Tapu Siciline Şerh Verilebilen Diğer Nisbi Haklar.....	30
C. Kusur Sorumluluğu İlkesi	32
V. BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLERİNİN MEDENİ HUKUK İLİŞKİLERİNE UYGULANMASI.....	33
§2. BORÇ VE BORÇ İLİŞKİSİ KAVRAMI.....	33
I. BORÇ VE BORÇ İLİŞKİSİ.....	33
A. Kavram.....	33

B. Borç İlişkisinin Unsurları.....	35
1. Alacaklı ve Borçlu	35
2. Edim (Borcun Konusu).....	36
a. Kavram	36
b. Edimin Özellikleri.....	37
c. Edim Çeşitleri:	38
aa. Borçlunun Kişisel Özelliklerinin Önem Taşıyıp Taşımamasına Göre Edim	38
bb. Borç İlişkisinin Konusunu Oluşturan Hareket Tarzına Göre Edimler	39
cc. İfa Süresine Göre Edimler	40
dd. Borç İlişkisindeki Taşındığı Öneme Göre Edimler.....	41
ee. Bölünebilir Olup Olmamlarına Göre Edimler.....	42
§3. BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN HAKLAR.....	46
I. BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN ASLİ HAKLAR.....	46
II. BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN FER'İ HAKLAR	47
III. BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN TALİ HAKLAR.....	49
A. Yenilik Doğuran Haklar.....	49
1. Kavram ve Türleri.....	49
2. Yenilik Doğuran Hakların Özellikleri.....	51
B. Def'i Hakları.....	52
1. Kavram	52
2. Def'ilerin Sınıflandırılması.....	53
a. Hükümlerine Göre Def'i Hakları	53
aa. Geciktirici Def'iler	53
bb. Kesin Def'iler.....	56
b. Hukuki Niteliklerine Göre Def'i Hakları	57
C. Kudret Yetkileri.....	58
§4. BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN MÜKELLEFİYETLER	59

I.	BORÇ İLİŞKİSİNİN DOĞASINDAN KAYNAKLANAN MÜKELLEFİYETLER.....	60
A.	Asli Edim Mükellefiyetleri	60
B.	Yan Edim Mükellefiyetleri	61
II.	TALİ MÜKELLEFİYETLER	62
A.	Borcun İfa Edilmesine Katkıda Bulunan Tali Mükellefiyetler	63
1.	Edimin İfasında Özen ve Muhafaza Mükellefiyeti	63
2.	Aydınlatma Mükellefiyeti	64
3.	Bilgilendirme ve Hesap Verme Mükellefiyeti	65
B.	Koruma Mükellefiyetleri	66
1.	Genel Olarak Koruma Mükellefiyetleri	66
2.	Edim Mükellefiyetlerinden Bağımsız Borç İlişkileri ..	67
III.	KÜLFET (ZAHMET, YÜK) KAVRAMI VE MÜKELLEFİYETLER İLE OLAN İLİŞKİSİ.....	70
§5.	EKSİK BORÇ İLİŞKİLERİ	73
I.	KAVRAM	73
II.	TÜRLERİ	74
A.	Doğuştan Eksik Borçlar	74
1.	Kumar ve Bahisten Doğan Borçlar	74
2.	Evlenme Tellallığından (Simsarlığından) Doğan Borçlar	77
3.	Ahlaki Görevlerden Doğan Borçlar.....	78
4.	Nişanlanmadan Doğan Borç.....	78
B.	Sonradan Eksik Borçlar.....	78
1.	Zamanaşımına Uğramış Borçlar.....	78
2.	Konkordato Dışında Kalan Borç.....	79
III.	TEMEL ÖZELLİKLERİ	79
§6.	HUKUKUN KENDİSİNE SONUÇ BAĞLADIĞI DURUMLAR.....	80
I.	HUKUKİ OLAY KAVRAMI	81

II.	HUKUKİ FİİL (DAVRANIŞ) KAVRAMI	82
A.	Hukuka Aykırı İnsan Davranışları	82
B.	Hukuka Uygun İnsan Davranışları	83
1.	Bilgi ve Tasavvur Açıklamaları.....	83
2.	Duygu Açıklamaları.....	83
3.	İrade Açıklamaları.....	84
a.	Hukuki İşlemler	84
b.	Hukuki İşlem Benzerleri	84
c.	Maddi Fiiller	85
§7.	HUKUKİ İŞLEMLER.....	86
I.	KAVRAM	86
II.	HUKUKİ İŞLEMLERİN SINIFLANDIRILMASI	87
A.	Kurulması İçin Gerekli İrade Beyanı Sayısına Göre Hukuki İşlemler	87
1.	Tek Taraflı İrade Beyanı İle Sonuç Doğuran Hukuki İşlemler	87
2.	İki Taraflı İrade Beyanı İle Sonuç Doğuran Hukuki İşlemler	87
3.	İkiden Fazla İrade Beyanı İle Sonuç Doğuran Hukuki İşlemler	88
B.	Malvarlığı Üzerindeki Etkilerine Göre Hukuki İşlemler..	91
1.	Malvarlığında Azalmaya Neden Olanlar	91
2.	Malvarlığının Çoğalmasını Sağlayanlar (Kazandırıcı İşlemler)	93
C.	Sebebe Bağlı Olup Olmamlarına Göre Hukuki İşlemler	93
D.	Etkilerini Göstereceği Zamana Göre Hukuki İşlemler.....	95
E.	Yöneltimesinin Gerekli Olup Olmadığına Göre Hukuki İşlemler	95
§8.	HUKUKİ İŞLEMLERDE YOKLUK VE SAKATLIK	96
I.	KAVRAM	96
II.	HUKUKİ İŞLEMLERDE YOKLUK	96

III. HUKUKİ İŞLEMLERİN SAKATLIĞI VE DERECESİNE GÖRE SAKATLIK TÜRLERİ.....	98
A. Butlan (Hükümsüzlük-Geçersizlik).....	98
1. Mutlak Butlan (Kesin Hükümsüzlük).....	99
a. Mutlak Butlan Kavramı ve Butlan Halleri.....	99
b. Mutlak Butlan Müeyyidesine Tabi Olan Haller... ..	99
c. Mutlak Butlanın Özellikleri ve Sonuçları.....	99
d. Mutlak Butlana Tabi İşlemlerin Tahvili.....	100
e. Hakkın Kötüye Kullanılması ve Batıl İşlemin Dirilişi.....	101
2. Kısmi Butlan.....	102
3. Kısmi Butlanın İğreti Hali: Yazılmamış Sayılma.....	103
B. İptal Edilebilirlik.....	104
C. Askıda Geçersizlik (Tek Taraflı Bağlamazlık).....	104
§9. HUKUKİ İŞLEMLERDE ŞEKİL.....	108
I. GENEL OLARAK.....	108
II. ŞEKİL KAVRAMIYLA İLGİLİ AYRIMLAR.....	109
A. Şekille GÜdülen Amaca Göre	109
1. Geçerlilik Şekli.....	110
2. İspat Şekli	110
B. Şeklin Kaynağının Neresi Olduğuna Göre	111
1. Kanuni Şekil.....	112
2. İradi Şekil.....	112
C. Hangi Yöntemle Yapıldığına Göre	112
1. Sözlü (Merasimli) Şekil.....	112
a. Evlenme Sözleşmesi	112
b. Olağanüstü Vasiyetname	114
2. Yazılı Şekil	115
a. Adi Yazılı Şekil.....	115
aa. Adi Yazılı Şekle Tabi Bazı İşlemler	115
bb. Adi Yazılı Şeklin Unsurları.....	116

aaa. Güvenli Elektronik İmza	118
bbb. Görme Engellilerin ve İmza Atamayan Kişilerin Durumu	119
ccc. Beyaza İmza	123
ddd. Yazılı Şekle Tabi Sözleşmelerde Değişiklik Yapılması.....	124
b. Mevsuf (Nitelikli)Yazılı Şekil.....	125
c. Resmi Yazılı Şekil	125
III. ŞEKLE AYKIRILIĞIN MÜEYYİDESİ	127
§10. HUKUKİ İŞLEMLERDE TEMSİL.....	128
I. TEMSİL KAVRAMI	128
II. TEMSİLİN BENZERİ KAVRAMLARDAN FARKLARI	129
A. Organ ile Temsil Arasındaki Fark.....	130
B. Haberci ile Temsilci Arasındaki Fark.....	130
C. Vekil ile Temsilci Arasındaki Fark.....	131
III. TEMSİLİN ÇEŞİTLERİ	132
A. Temsil Yetkisinin Kaynağının Neresi Olduğuna Göre Temsil.....	132
B. Temsilcinin Hangi Sıfatla İşlem Yaptığına Göre Temsil	133
1. Dolaylı (Vasitalı) Temsil	133
2. Dolaysız (Vasitasız) Temsil	134
C. Temsilin Temelinde Bir Yetkilendirme Olup Olmamasına Göre Temsil.....	135
IV. TEMSİLDE İLİŞKİLER SARMALI.....	135
A. Temsil Olunan ve Temsilci Arasındaki İlişki.....	135
1. Temsil Yetkisinde Şekil ve İspat	137
2. Temsil Yetkisinin Kapsamı, Sınırlandırılması ve Özel Temsil Yetkisi Gerektiren İşlemler	138
B. Temsilci ile Üçüncü Kişi Arasındaki İlişki.....	140
C. Temsil Olunan ile Üçüncü Kişi Arasındaki İlişki.....	141
V. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	142
A. Temsilcinin Azledilmesi	142

B. Temsilcinin İstifa Etmesi.....	143
C. Ölüm, Gaiplik, Fiil Ehliyetinin Kaybı, İflas Hallerinin Temsil Yetkisine Etkisi	143
D. Sürenin Sona Ermesi.....	144
E. Temsil Yetkisinin Konusuz Kalması.....	144
VI. YETKİSİZ TEMSİL.....	144

İkinci Bölüm

Borç İlişkinin Görünüm Biçimleri

Birinci Alt Bölüm

SÖZLEŞMEDEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİ

§11. SÖZLEŞME KAVRAMI	148
I. SÖZLEŞMENİN TANIMI.....	148
A. İradenin Açıklanması	148
1. İrade Açıklamasının Unsurları.....	148
2. İrade Açıklamasının Açık ya da Örtülü Olması.....	148
3. İrade Beyanlarının Sözleşmenin Esaslı Noktalarında Uyuşması	149
a. Sözleşmelerin Esaslı Noktaları Kavramı.....	149
b. Sözleşmenin Objektif Esaslı Noktaları.....	149
c. Sözleşmenin Subjektif Esaslı Noktaları.....	150
II. SÖZLEŞMELERİN SINIFLANDIRILMASI	151
A. Tek Tarafa Borç Yükleyen- İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler.....	151
B. Kanunda Düzenlenmiş Olup Olmamalarına Göre Sözleşmeler.....	154
C. İvazlı Olup Olmamalarına Göre Sözleşmeler	155
§12. SÖZLEŞMENİN KURULMASI.....	156

I.	ÖNERİ.....	156
II.	ÖNERİNİN BAĞLAYICILIĞI	160
	A. Öneride Bulunan, Kabul İçin Belli Bir Süre Tayin Etmişse (Sürelî Bir Önerî İse).....	160
	B. Öneride Bulunan, Kabul İçin Belli Bir Süre Tayin Etmemişse (Süresiz İcap).....	162
	1. Hazırlar Arasındaki Öneriler Bakımından.....	162
	2. Hazır Olmayanlar Arasındaki Öneriler Bakımından.....	163
III.	ÖNERİNİN GERİ ALINMASI:.....	163
IV.	KABUL AÇIKLAMASI.....	164
	A. Kavram.....	164
	B. Susmanın Kabul Anlamına Gelip Gelmediği.....	165
	C. İsmarlanmamış Şeyin Gönderilmesi	166
V.	SÖZLEŞMENİN KURULDUĞU VE HÜKÜM VE SONUÇLARINI DOĞURDUĞU AN.....	171
VI.	İLAN YOLUYLA ÖDÜL SÖZÜ VERME.....	177
	A. HUKUKİ NİTELİĞİ.....	178
	B. GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ	179
	1. İlan Yoluyla Ödül Sözü Verme	179
	2. İlan Yoluyla Ödüllü Yarışma Vaadi.....	180
	C. HÜKÜMLERİ.....	181
VII.	SÖZLEŞMELERİN YORUMU.....	183
VIII.	ÖN SÖZLEŞME.....	183
IX.	SÖZLEŞMENİN YAPILACAĞINA DAİR İNANCIN BOŞA ÇIKMASI	185
§13.	SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ VE SINIRLARI	186
I.	KAVRAM	186
II.	KAPSAMI.....	187
	A. Sözleşme Yapıp Yapmama Özgürlüğü	187
	B. Sözleşmenin Karşı Tarafını Seçme Özgürlüğü	187

C. Sözleşmenin Şekli ve Tipini Seçme Özgürlüğü:	189
III. SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRLARI	189
A. Sözleşmenin Konusu Bakımından	189
1. Sözleşmenin Konusunun Emredici Hukuk Kurallarına, Kamu Düzenine, Genel Ahlaka ve Kişilik Haklarına Aykırı Olması	189
2. Sözleşmenin Konusunun Baştan İtibaren Objektif Olarak İmkânsız Olması	190
B. Kişi Bakımından	191
1. Tam Ehliyetliler	191
2. Tam Ehliyetsizler	191
3. Sınırlı Ehliyetsizler	193
4. Sınırlı Ehliyetliler	195
C. Zayıf Tarafın Korunması Bakımından	197
1. Güçlünün Zayıfa Şartlarını Empoze Etmesi: Genel İşlem Şartları Kavramı	197
2. Genel İşlem Şartlarının Tanımı ve Özellikleri	199
3. Zayıf Tarafı Koruyucu Hükümler	202
a. Yazılmamış Sayılma	202
b. Aleyhe Yorum İlkesi	203
4. Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar	203
D. Edim Dengesizliğinin Bozulması Bakımından	209
1. Sosyal Devletin Sözleşme Özgürlüğü Teorisindeki Truva Atı: Gabin Kavramı	209
2. Gabinin Şartları	211
a. Karşılıklı Edimler Arasında Açık Bir Oransızlık Olmalıdır	212
b. Bu oransızlık diğer tarafın içinde bulunduğu bazı özel durumlardan yararlanılarak oluşmuş olmalıdır	214
aa. Zor Durumda Kalma	214
bb. Düşüncesizlik	216

cc. Deneyimsizlik.....	216
3. Gabinin Sonuçları.....	218
4. Gabinden Doğan Hakları Kullanma Süresi	219
§14. SÖZLEŞMELERDE İRADE İLE BEYAN ARASINDA MEYDANA GELEN UYGUNSUZLUK HALLERİ	221
I. TEK TARAFLI UYGUNSUZLUKLAR: LATİFE BEYANI VE ZİHNİ KAYIT.....	221
II. İRADENİN SAKATLANMASI.....	223
A. Hata (Yanılma).....	223
1. Kavram.....	223
2. Beyan (Açıklama) Hatası ve Saik Hatası Ayrımı	224
3. Esaslı Hata-Esaslı Olmayan Hata Ayrımı	225
4. Esaslı Hatalar	226
a. Esaslı Sayılan Açıklama (Beyan) Hataları.....	226
aa. Sözleşmenin Niteliğinde (Mahiyetinde) Hataya Düşülmesi.....	226
bb. Sözleşmenin Konusunda Hataya Düşülmesi.....	226
cc. Sözleşmenin Karşı Tarafında Hataya Düşülmesi.....	227
dd. Miktarda Hataya Düşülmesi.....	228
b. Esaslı Saik Hatası.....	230
aa. Kavram	230
bb. Esaslı Sayılan Saik Hatası: Temelde Hata.....	230
aaa. Hataya Düşen Kişinin Saiki Sözleşmenin Temeli Sayması Gerekir	231
bbb. Düşülen Hata İş İlişkilerinde Geçerli Dürüstlük Kurallarına Uygun Olmalı..	231
5. Vasıtanın Hatası.....	232
6. Hatanın Hüküm ve Sonuçları.....	233
a. Sözleşmeyi İptal Hakkı	233
b. Karşı Tarafın Zararını Giderme	234
B. Hile (Aldatma)	236
C. Tehdit (İkrah-Korkutma)	240

D. İrade Sakatlığı Hallerinde “İptal” Hakkının Özellikleri	241
III. İRADE İLE BEYAN ARASINDA BİLEREK MEYDANA GETİRİLEN UYGUNSUZLUK: MUVAZAA (DANIŞIK)	243
A. Kavram.....	243
B. Muvazaanın Türleri	244
1. Mutlak Muvazaa:	244
2. Nisbi Muvazaa:.....	244
C. Muvazaanın Sonuçları.....	246
1. Görünürdeki İşlemin Butlana Tabi Olması ve İstisnaları	246
2. Gizli İşlemin Kural Olarak Geçerli Olması.....	247
3. Muvazaada İspat	247
D. Muvazaanın Benzer Kavramlardan Farkı.....	249
1. İnançlı İşlemden Farkı.....	249
2. Kanuna Karşı Hileden Farkı	252
3. Nam-ı Müstear’dan Farkı	254

İkinci Alt Bölüm

HAKSIZ FİİLDEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİ

§15. HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞU.....	259
§16. KUSUR ESASINA DAYALI HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞU	261
I. KAVRAM	261
II. ŞARTLARI.....	261
A. Hukuka Aykırı Fiil (Davranış, Hareket).....	261
1. Hukuka Aykırılık Kavramı.....	261
2. Hukuka Aykırılıktan Ne Anlaşılması Gerektiği	262
a. Subjektif Hukuka Aykırılık	263
b. Objektif Hukuka Aykırılık	263

c. Hukuka Aykırılık Bağı.....	264
3. Ahlaka Aykırılık Kavramı.....	266
4. Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Haller	267
a. Meşru Müdafaa	268
b. Zaruret Hali	269
c. Kendi hakkını korumak için kuvvet kullanma...	272
d. Kamu Gücünden Doğan Yetkinin Kullanılması	273
e. Özel Hukuktan Doğan Bir Yetkinin Kullanılması.....	273
f. Zarar Görenin Rızası	273
g. Kamu yararı.....	275
h. Üstün nitelikte özel yarar.....	276
B. Zarar	276
1. Kavram.....	276
2. Zarar Türleri	277
a. Malvarlığı Zararı- Şahısvarlığı Zararı.....	277
b. Maddi Zarar- Manevi Zarar	277
c. Doğrudan zarar- Dolaylı Zarar-Yansıma Zarar...	278
C. Kusur	278
D. İlliyet Bağı	281
1. Kavram.....	281
2. İlliyet Bağını Kesen Haller	282
3. İlliyet Türleri.....	283
§17. KUSURDAN BAĞIMSIZ SORUMLULUK.....	285
I. KUSURSUZ SORUMLULUK KAVRAMI	285
II. KUSURDAN BAĞIMSIZ SORUMLULUK HALLERİ	287
A. Adam Çalıştıranın Sorumluluğu	287
1. Tanımı ve Şartları.....	287
2. İfa Yardımcısının Fiilinden Sorumluluk İle Karşılaştırılması.....	291

B. Ayırt Etme Gücüne Sahip Olmayan Kişilerin Hakkaniyet Gereği Kusursuz Sorumluluğu.....	293
C. Hayvan Bulunduranın Sorumluluğu	295
1. Tanımı ve Şartları	295
2. Zararın Bir Taşınmaza Verilmesi Durumu.....	298
D. Ev Başkanının Kusursuz Sorumluluğu	298
E. Bina ve Yapı Eseri Sahibinin Kusursuz Sorumluluğu	300
F. Taşınmaz Sahibinin Kusursuz Sorumluluğu	305
G. Genel Tehlike Sorumluluğu.....	306
H. Motorlu Araç İşletenin Kusursuz Sorumluluğu.....	310
1. Araç İşleten Kavramı	310
a. Gerçek İşletenler	310
b. Araç İşleten Gibi Sorumlu Olanlar.....	310
2. KTK'ya göre Sorumluluk.....	311
3. Sorumluluktan Kurtulma.....	313
4. Birden Fazla İşletenin Kazaya Karışması.....	314
I. Diğer Kusursuz Sorumluluk Halleri	315
§18. HAKSIZ FİİLİN SONUÇLARI	316
I. MADDİ TAZMİNAT.....	316
A. Kapsamı	317
B. Geçici Ödemeler	320
C. Hâkimin Tazminat Hükümünü Değiştirme Yetkisi	320
D. Tazminattan İndirim Nedenleri	321
II. MANEVİ TAZMİNAT	323
A. Kavram.....	323
B. Örnek Olaylar.....	324
III. ZAMANAŞIMI.....	327
IV. CEZA MAHKEMESİ KARARLARININ TAZMİNAT DAVASINA ETKİSİ.....	328

Üçüncü Alt Bölüm
SEBESİZ ZENGİNLEŞMEDEN DOĞAN
BORÇ İLİŞKİLERİ

§19. SEBESİZ ZENGİNLEŞMEDEN DOĞAN BORÇLAR.....	329
I. KAVRAM	329
II. SEBESİZ ZENGİNLEŞMENİN KAYNAKLARI.....	330
III. SEBESİZ ZENGİNLEŞMENİN ŞARTLARI.....	330
A. Bir Tarafın Malvarlığında Zenginleşme Meydana Gelmelidir	330
B. Zenginleşmenin Kaynağı Bir Başkasının Malvarlığı ya da Emeli Olmalıdır	332
C. İlliyet Bağı Bulunmalıdır	336
D. Ortada Zenginleşmeyi Haklı Gösterecek Bir Sebep Bulunmamalıdır.....	336
IV. SEBESİZ ZENGİNLEŞME DAVASI.....	337
A. Sebepsiz Zenginleşme Teşkil Eden Haller	337
1. Edimin İfasından Mütevellit Zenginleşmeler.....	337
2. Borç Olmayan Bir Şeyin İfa Edilmesi (Condictio Indebiti)	339
B. Sebepsiz Zenginleşme Davası Açılmayan Haller.....	342
C. Sebepsiz Zenginleşme Davasının Sonuçları	348
D. Sebepsiz Zenginleşme Davasında Zamanaşımı	350
V. HAKLARIN YARIŞMASI	350
A. Sebepsiz Zenginleşme Bakımından	351
1. Sebepsiz Zenginleşme ile Haksız Fiil, İstihkak ve Sözleşmeden Kaynaklanan Taleplerin Yarışması	351
2. Sebepsiz Zenginleşme ile Vekâletsiz İş Görme Taleplerinin Yarışması.....	352
B. Haksız Fiil ve Sözleşmeden Doğan Hakların Yarışması.....	354
C. Sözleşmeden Doğan Taleplerin Aynı Taleplerle Yarışması	355

Üçüncü Bölüm
Borç İlişkilerinde Özel Bazı Durumlar

§20. MÜTESELSİL BORÇLULUK.....	357
I. MÜŞTEREK BORÇLULUK KAVRAMI VE BUNUN BİR TÜRÜ OLARAK MÜTESELSİL BORÇLULUK.....	357
A. Münhasır Borçluluk- Müşterek Borçluluk	357
B. Müşterek Borçluluk Türleri.....	358
1. Müşterek Kısmi Borçluluk.....	358
2. Müşterek Müteselsil Borçluluk ve Hukuki Mahiyeti.....	360
3. Bölünemez Edimin Müşterek Borçlanması.....	362
4. İştirak Halinde (Elbirliği İle) Borçluluk.....	362
5. Borca Katılma ve Sözleşmeye Katılma Yoluyla Müşterek Borçluluk.....	363
II. MÜTESELSİL BORÇLULUK DURUMLARI	365
A. Kanundan Doğan Müteselsil Borçluluk.....	366
1. Ticari Borçlarda	366
2. Kullanım Ödücünde Birlikte Ödünç Alanlarda	367
3. Birlikte Vekâlet Alanlarda	367
4. Haksız Fiillerde Aynı Zarardan Birden Fazla Kişinin Sorumlu Olduğu Hallerde.....	368
5. İşyeri Kiralarında.....	370
6. İşyerinin Devrinde	370
7. Saklama (Vedia) Sözleşmelerinde	371
8. Adi Şirkette Ortakların Sorumluluğunda.....	371
9. Mirasçılardan Mirasbırakanın Borçlarından Sorumluluğunda	371
10. Tüketicinin Alacaklarında	371
B. Taraf İradeleriyle Doğan Müteselsil Borçluluk.....	372
III. MÜTESELSİL BORÇLU OLMANIN SONUÇLARI	373
IV. MÜTESELSİL ALACAKLILIK	376

§21. KOŞULA (ŞARTA) BAĞLANMIŞ BORÇ İLİŞKİLERİ	377
I. KOŞUL KAVRAMI	377
II. KOŞULUN TÜRLERİ	379
A. Geciktirici Koşul	379
B. Bozucu Koşul.....	382
C. Koşulla İlgili Diğer Ayrımlar	383
III. KOŞUL KAVRAMININ ÖZELLİKLERİ	384
§22. TAKVİYE EDİCİ BORÇLAR	388
I. KAVRAM	388
II. BAĞLANMA PARASI VE CAYMA PARASI.....	389
III. CEZAI ŞART	391
A. Kavram ve Temel Özellikleri.....	391
1. Cezai Şartın Öngörülmesini Sağlayan Asli Bir Borç İlişkisinin Varlığı.....	392
2. Cezai Şart Asıl Borçtan Ayrı Bir Borç Olması	393
3. Cezai Şarttan Doğan Borcun Fer'i Bir Borç Olması.	393
B. Türleri.....	394
1. Seçimlik Cezai Şart	394
2. İfaya Eklenen Cezai Şart	395
3. Dönme Cezası (İfa Yerine Cezai Şart).....	396
C. Cezai Şartın Hükümleri.....	396
D. Aşırı Yüksek Cezai Şartın İndirilmesi.....	397
§23. ALACAĞIN TEMLİKİ	399
I. ALACAĞIN TEMLİKİ KAVRAMI	399
II. ALACAĞIN TEMLİKİNİN ŞARTLARI	400
III. ALACAĞIN TEMLİKİNİN ÖZELLİKLERİ VE SONUÇLARI	403
IV. ALACAĞI TEMLİK EDENİN SORUMLULUĞU	407
A. Eğer Temlik İvazlı İse	407
B. Eğer Temlik İvazsız İse.....	408
§24. BORCUN ÜSTLENİLMESİ.....	408

I.	KAVRAM	408
A.	Borcun İç Üstlenilmesi	409
B.	Borcun Dış Üstlenilmesi	410
II.	BORCUN ÜSTLENİLMESİNİN SONUÇLARI	411
III.	BİR MALVARLIĞI YA DA İŞLETMENİN DEVRALINMASI	414
§25. SÖZLEŞMENİN DEVRİ		415

Dördüncü Bölüm Borçların İfa Edilmesi

§26. İFA KAVRAMI		421
I.	İFA KAVRAMI	421
II.	İFANIN TARAFLARI	422
A.	Borcun Bizzat Borçlu Tarafından İfa Edilmesi	422
B.	Borcun Üçüncü Kişi Tarafından İfa Edilmesi	422
C.	Halefiyet Kavramı	423
1.	Rehinden Kurtaran Kişinin Halefiyeti	424
2.	Borçlunun Alacaklıya İhbarı İle Halefiyet	425
3.	Müteselsil Borçlulukta Halefiyet	426
4.	Borcun Kefil Tarafından İfa Edilmesi	427
D.	Halefiyetin Sonuçları	427
E.	Borcun İfa Edileceği Kişiler	428
1.	Borcun Alacaklıya İfası	428
2.	Üçüncü Kişi Lehine Sözleşme	428
a.	Tam Üçüncü Kişi Lehine Sözleşme	429
b.	Eksik Üçüncü Kişi Lehine Sözleşme	433
3.	İfanın Üçüncü Şahsa Yapıldığı Diğer Haller	433
4.	Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Edenin İfası	434
III.	İFANIN KONUSU - EDİM	435
A.	Kural: Tam ve Eksiksiz İfa	435

B. Kısmi İfa	435
C. Bölünemeyen Edimlerde İfa	436
D. Parça Borçlarında İfa.....	437
E. Cins (Çeşit) Borçlarında İfa.....	437
F. Sınırlı Cins Borçlarında İfa	438
G. Seçimlik Borçlarda İfa	439
IV. İKAME ANLAŞMALARINI SURETİYLE EDİMİN DEĞİŞTİRİLMESİ.....	441
1. İfa Yerine Geçen Edim.....	441
2. İfa Amacıyla Yapılan Edim	442
V. PARA BORÇLARININ İFASI	445
A. Kavram.....	445
B. Yabancı Para İle Ödeme	446
C. Kaydi Ödeme	446
D. Mobil Ödeme	450
E. Elektronik Para ile Ödeme	452
F. Banka Havalesi ile Ödeme.....	455
G. Akreditif İle Ödeme	456
VI. PARA BORÇLARINDA FAİZ.....	460
A. Faiz Kavramı.....	460
B. Katılım Bankalarının Murabaha İşlemlerinin Niteliği ..	464
C. Faizin Özellikleri.....	465
D. Faiz Türleri.....	466
1. Anapara Faizi ve Temerrüt Faizi	466
2. Basit Faiz ve Bileşik Faiz	466
3. Kanuni Faiz- İradî Faiz Ayrımı.....	468
E. Vade Farkı.....	468
F. Faiz Oranları.....	471
1. Anapara Faiz Oranı	471
2. Temerrüt Faiz Oranı	472
3. Yabancı Para Borçlarında Faiz Oranı	473

G. Faiz Sınırlamaları	473
VII. İFANIN İSPATI	476
VIII. İFA YERİ	483
A. Para Borçlarında İfa Yeri	484
B. Parça Borçlarında İfa Yeri	484
C. Diğer Borçlarda İfa Yeri.....	484
IX. İFA ZAMANI	485
A. İfa Zamanının Önemi	485
B. İfa Zamanının Belirlenme Usulleri	485
1. Derhal İfa Kuralı	485
2. İfa Zamanının Sözleşme İle Belirlenmesi	486
3. İfa Zamanının İşin Niteliğinden Çıkarılması.....	489
4. İfa Zamanını Bizzat Kanunun Belirlemesi	489
C. İfa Zamanının Hesaplanması	491
X. İKİ TARAF BÖRÇ YÜKLEYEN SÖZLEŞMELERDE BÖRÇLARIN İFASI.....	492
A. Aynı Anda İfa Kuralı	492
B. Ödemezlik Def'i.....	494
1. Ödemezlik Def'inin Şartları	494
C. Bir Tarafın BÖrç Ödemedenden Aczi Halinde Diğer Tarafın Def'i ve Sözleşmeyi Fesih Hakkı.....	495
1. TBK md. 98'in Uygulanmasının Koşulları	496
2. TBK md. 98'in Sağladığı İmkânlar.....	497
XI. İHTİRAZİ KAYIT İLE İFA	497

Beşinci Bölüm Akdi Sorumluluk Halleri

§27. KUSURLU İMKÂNSIZLIK.....	502
I. KAVRAM	502
II. İMKÂNSIZLIK TÜRLERİ İLE MUKAYESESİ	503

A. Sözleşmenin Kurulmasından Önceki İmkânsızlık (Başlangıçtaki İmkânsızlık).....	504
B. Sözleşmenin Kurulmasından Sonraki Kusursuz İmkânsızlık.....	504
C. Sözleşmenin Kurulmasından Sonraki Kusurlu İmkânsızlık.....	505
§28. GEREĞİ GİBİ İFA ETMEME	507
§29. ALACAKLININ TEMERRÜDÜ	509
I. KAVRAM	509
II. ŞARTLARI.....	510
A. Borcun, borçlu tarafından sözleşmeye uygun bir şekilde ifasının teklif edilmiş olması gerekir	510
B. Alacaklının haklı bir neden olmaksızın geçerli bir şekilde yapılan ifa teklifini reddetmesi gerekir.....	511
III. SONUÇLARI	513
A. Borcun Konusu Verme Borcu İse.....	513
1. Malı Tevdi Etme (Bir Yere Bırakma):	513
2. Malı satarak bedelini tevdi etme:.....	514
B. Borcun Konusu Bir Yapma Borcu İse.....	515
IV. DİĞER BORCA AYKIRILIK HALLERİ.....	515
§30. BORÇLUNUN TEMERRÜDÜ.....	516
I. TEMERRÜT KAVRAMI VE TEMERRÜDÜN ŞARTLARI.....	516
A. Borcun İfası Hala Mümkün Olmalıdır:	516
B. Borç Muaccel Olmalıdır.....	517
C. Alacaklı Borçluya İhtarda Bulunmalıdır:.....	518
II. BORÇLU TEMERRÜDÜNÜN VE TÜM AKDİ SORUMLULUK HALLERİNİN GENEL SONUÇLARI	520
A. Aynen İfa.....	520
1. Verme Borçlarında.....	521
2. Yapma ya da Yapmama Borçlarında	521
B. Gecikme Tazminatı.....	522

1. Kavram	522
2. Şartları	524
a. Borçlu Temerrüde Düşmüş Olmalıdır	524
b. Alacaklı Geciken İfa Nedeniyle Zarara Uğramış Olmalıdır	524
c. İlliyet Bağı Bulunmalıdır	527
d. Borçlu Kusurlu Olmalıdır	527
C. Kazadan Sorumluluk	529
III. TEMERRÜDÜN PARA BORÇLARINDAKİ SONUÇLARI	530
IV. BORÇLU TEMERRÜDÜNÜN TAM İKİ TARAFA BORÇ YÜKLEYEN SÖZLEŞMELERDEKİ SONUÇLARI	540
A. Kavram ve Şartları	540
B. Aynen İfa ve Gecikme Tazminatı Talebi	541
C. Aynen İfadan Vazgeçip Müspet Zararın Tazminini Talep Etme	542
D. Sözleşmeden Dönme ve Menfi Zararın Tazminini Talep Etme	543
1. Genel Olarak	543
2. Sözleşmeden Dönmenin Benzer Kavramlarla Mukayesesi	544
3. Sözleşmeden Dönmenin Hükümleri	548
V. SÜREKLİ EDİMLİ SÖZLEŞMELERDE TEMERRÜDÜN SONUÇLARI	550
§31. İFA YARDIMCISININ FİİLLERİNDEN SORUMLULUK .551	
I. KAVRAM	551
II. SORUMLULUĞUN ÖZELLİKLERİ	552
A. Borçlu ile Alacaklı Arasında Bir Borç İlişkisi Bulunması	552
B. Borcun İfasının İfa Yardımcısına Bırakılmış Olması	552
C. Kurtuluş Kanıtı Getirme İmkânı Bulunmaması	553
§32. SORUMLULUKTAN KURTULMA ANLAŞMALARI	554

I. KAVRAM	554
II. ANLAŞMANIN GEÇERLİ YA DA GEÇERSİZ OLDUĞU HALLER.....	556

Altıncı Bölüm

Borçların Sona Ermesi

§33. BORCUN SONA ERME NEDENLERİ	563
I. İFA.....	563
II. İBRA.....	564
III. TECDİT (YENİLEME).....	565
IV. ALACAKLI VE BORÇLU SIFATLARININ AYNI KİŞİDE BİRLEŞMESİ	570
V. KUSURSUZ İMKÂNSIZLIK.....	572
VI. TAKAS	574
A. Kavram ve Gerekliliği.....	574
B. Mahsuptan Farkı.....	576
C. Şartları.....	578
1. Takas Edilecek Borçların Karşılıklı Olması.....	578
2. Karşılıklı Alacaklarının Aynı Cinsten Olması	579
3. Takas Edilecek Her İki Borcun da Muaccel Olması.	580
4. Borcunu Takas İle Sona Erdirmek İsteyen Tarafların Takas Beyanında Bulunması.....	580
5. Takas Hakkından Feragat Edilmemiş Olması Gerekir.	583
D. Takasın Sonuçları	583
VII. SÖZLEŞMELERDE BEKLENMEYEN HALLER VE İFA GÜÇLEŞMESİ	584
VIII. ZAMANAŞIMI.....	586
A. Genel Olarak Zamanaşımı Kavramı ve Hak Düşürücü Sürelerden Farkı	586

B. Zamaşıımı Süreleri.....	588
1. Genel Olarak.....	588
2. Sürelerin İşlemeye Başlaması.....	588
3. Zamaşıımından Feragat.....	588
4. Zamaşıımı Süreleri.....	589
C. Zamaşıımının Durması	590
D. Zamaşıımının Kesilmesi	591
E. Zamaşıımının Sonuçları.....	592
F. Ek Süre İmkânı.....	593